

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

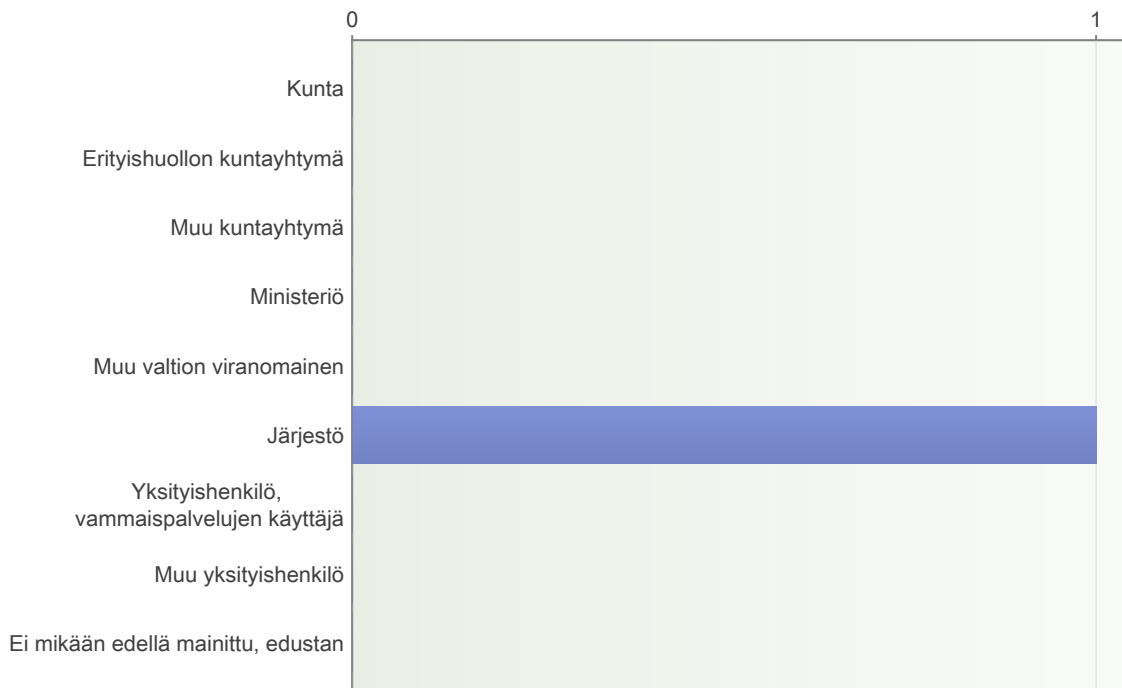
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Sari	Laiho	sari.laiho@tsil.fi	Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

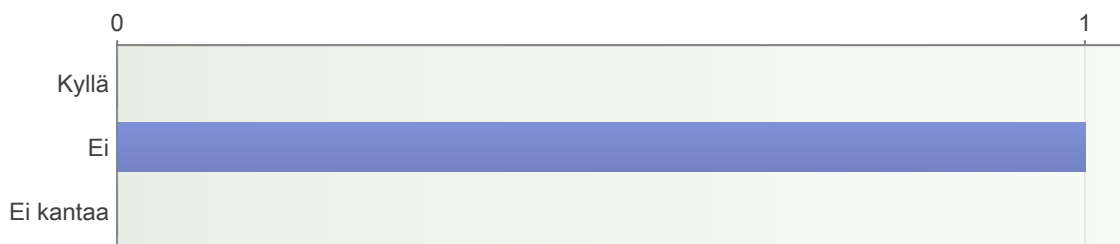
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- 1 §:ssä tulee mainita siitä, että Suomi on sitoutunut YK:n vammaisten oikeuksien sopimukseen. Tämä sopimus on osa Suomen lainsäädäntöä. Mielestämme tuleekin lisätä 1 §:ään seuraava lause: Tämän lain lisäksi Suomessa on voimassa YK:n vammaisten oikeuksien sopimus ja se on osa Suomen lainsäädäntöä. Vammaisilla tulee olla oikeus elää oman näköistänsä elämää ja vammaispalvelulain tulee mahdollistaa se. Heidän itsemääräämisoikeuttaan tulee ehdottomasti kunnioittaa. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto odottaa lakiuudistukselta sitä, että vammaisten ei tarvitse jatkuvasti taistella saadakseen heille välttämättömän avun. Päätökset tulee tehdä toistaiseksi voimassa oleviksi, eikä vammaispalveluita saa kilpailuttaa. Toimintakykyrajoitteen omaavilla ihmisillä on yhtäläiset ihmisoikeudet kuin muillakin Suomessa asuvilla. Lainsäädännön pitää mahdollistaa yhtäläiset oikeudet vammaisille, eikä raha saa olla kriteerinä järjestettäessä palveluja. Vammainen ihminen tarvitsee myös turvallisuudentunnetta - ettei hänen tarvitse aina pelätä milloin viranomaisen vähentää jo myönnettyjä palveluita ja arjen toimivuus vaarantuu. Vammaislainsäädännön uudistuksen lähtökohta on, että itsemääräämisoikeus ja osallisuus ovat olennainen osa ihmisarvoista elämää. Vammaisella henkilöllä on oltava mahdollisuus päättää itse omista asioistaan ja osallistua yhdenvertaisesti muiden kanssa yhteiskunnan toimintaan.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

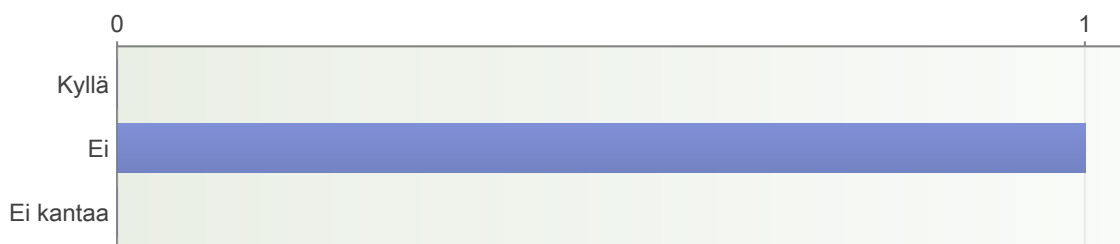
Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

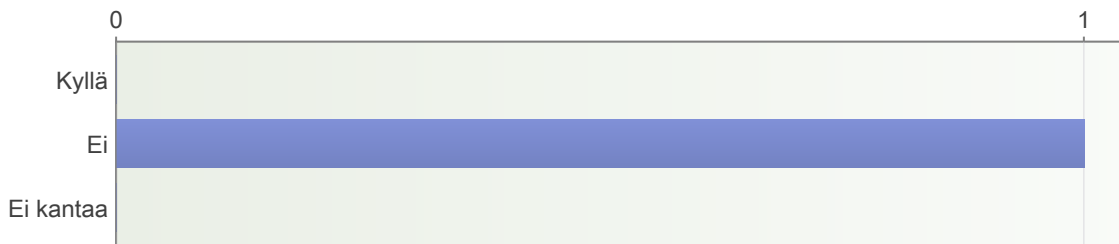
Onko rajaus selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto kantaa erityistä huolta iäkkäiden asemasta. Etenkin huolestuttaa vanhemmalla iällä vammautuvien/vammautuneiden asema. Mielestämme on syrjintää että ikä vaikuttaa siihen, saako vammaispalvelulain piiriin kuuluvia palveluita vai ei, joten iäkkäitä koskeva rajausta tulee poistaa. Mielestämme lakia tulee soveltaa kaikkiin henkilöihin, jotka tarvitsevat pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoituksen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. On huomioitava, että palveluiden saamisen edellytyksenä ei voi olla vaikeavammaisuus tai erittäin runsas ja ympärivuorokautinen avun ja tuen tarve. Se saattaisi vammaiset henkilöt keskenään eriarvoiseen asemaan.

Huolenamme on, että vammaisen henkilön vammaispalvelulain perusteella saamat, mutta sosiaalihoitolain perusteella järjestetyt palvelut tulevat maksullisiksi. Tätä vastustamme jyrkästi. Siksi ns. kokoomapäätös on otettava aina käyttöön, kun asiakkaalle järjestetään sosiaalihoitolain mukaisia palveluita vammaispalvelulain mukaisiin avun ja tuen tarpeisiin. Näin palvelujen maksuttomuus tulee aina huomioitua.

9. 8. Arvioi momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihoiton asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoja ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee vahvemmin korostua, että vammaispalvelut ovat keinoja, joilla vammainen henkilö pääsee osallistumaan ja vaikuttamaan yhdenvertaisesti yhteiskuntaan. Vammaispalvelut merkitsevät positiivista erityiskohtelua, joiden kautta vammaiset henkilöt asetetaan tosiasiallisesti yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa. Julkisella vallalla on velvollisuus huolehtia siitä, että tämä asia toteutuu.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

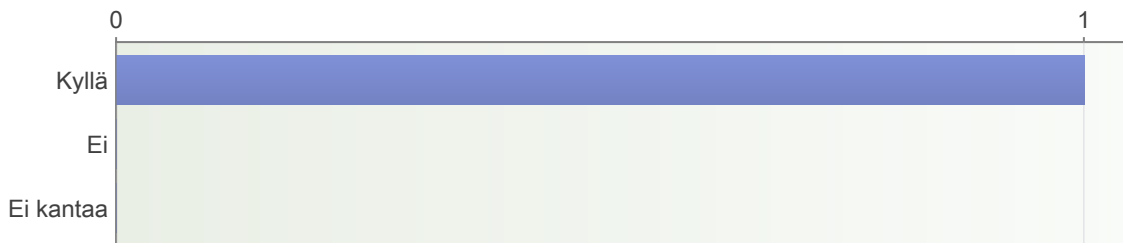
15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisille ihmisille ja heidän omaisilleen sekä heidän muille edustajilleen on oltava tarjolla kootusti tietoa siitä, millaisia palveluita on olemassa sekä miten ja mistä niitä voi hakea. Maakuntiin tulee perustaa virkoja henkilöille, jotka neuvovat vammaisia ja heidän perheitään, tarvittaessa selkokielisesti. Palvelutarpeen arvioinnin tulee olla lakisääteinen oikeus vammaisille henkilöille, samoin se, että laaditaan asiakassuunnitelma ja palvelusuunnitelma. Sosiaalihuoltolain lakiehdotuksessa lukee: ”Palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, ellei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta.” Mielestämme asiakassuunnitelma on laadittava aina vammaisten kohdalla, mikäli vammaisen henkilö tarvitsee useampaa kuin yhtä palvelua. Vaadimme poistamaan lauseesta ilmaisun ”ellei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta”. Omatyöntekijän saamisen tulee olla vammaisille asiakkaille lakisääteinen oikeus. Kaikki vammaiset eivät ole kykeneviä itse määrittelemään avun tarvettaan, ja eivät itse ymmärrä itseään koskevia päätöksiään. Tuolloin pitää ottaa huomioon omaisen tai edustajan mielipide, ja antaa asiakkaalle tietoa selkokielellä. Pitäisikin mainita, että asiakkaalla ja hänen edustajallaan tulee olla oikeus saada asiakassuunnitelma selkokielisessä muodossa. Tärkeää on huomioida, että omaisen tai edustajan tehtävä on selvittää vammaisen henkilön mielipide ja tuoda se esiin, eikä esittää omia mielipiteitään. Läheisten osallistumisen tarkoituksena on selvittää vammaisen henkilön omaa tahtoa, silloin, kun hän ei sitä itse pysty muodostamaan tai ilmaisemaan. Mielestämme on epäselvää mitä tarkoitetaan sillä, että palvelusuunnitelmasta voidaan poiketa vain asiakkaan edun vuoksi. Kuka määrittelee sen? – Vain asiakas itse ja/tai hänen omaisensa/edustajansa voi määritellä sen. Olemme myös erittäin huolissamme sosiaalialan osaamisesta. Miten varmistetaan hyvinkin erilaisten vammojen aiheuttamien toimintarajoitteiden ja niitä kompensoivien erilaisten palveluvaihtoehtojen valinnassa ja toteuttamisessa tarvittava asiantuntemus ja osaaminen. Jotta vammaisen ihmisen toimintakyky ja avun tarve tulee arvioitua oikein, tarvitaan vammaissosiaalityöhön riittävää resursointia.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Yhteensä	0	4	0	4	2

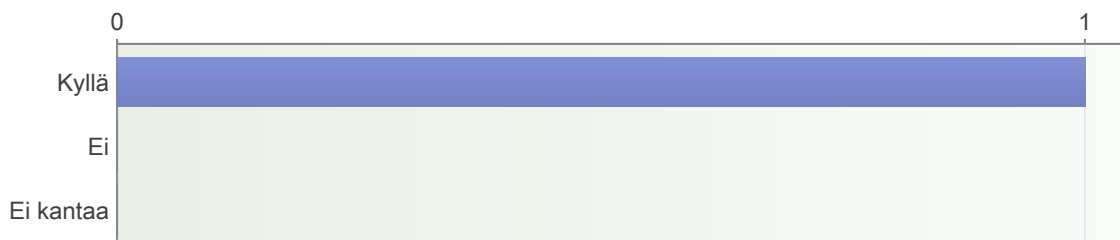
20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten kohdalla ongelmana on se, että palveluverkko on hajanainen, ja asiakas joutuu vetoamaan useampaan lakiin saadakseen tarvitsemansa avun. Vammaisille ja heidän omaisilleen on oltava tarjolla kootusti selkokielistä tietoa siitä, millaisia palveluita on olemassa, ja miten sekä mistä niitä voi hakea. Maakunnissa tulee olla erikseen ammattilaisia, jotka neuvovat vammaisia ja heidän perheitään, tarvittaessa selkokielisesti. Palveluohjaus on isossa roolissa silloin kun vammaisen ihminen tarvitsee useampaa eri tukimuotoa. Mitä lakiehdotuksessa tarkoitetaan sillä, että palvelusuunnitelmasta voidaan poiketa vain asiakkaan edun vuoksi? Kuka määrittelee sen mikä on asiakkaan etu? Vaarana on, että asiakkaan edun määrittelee viranomaisen, eikä asiakas tai/ja hänen omaisensa tai edustajansa. Vaarana on myös se, että asiakkaan edun määrittelyssä puhuu liikaa hinta. Vaadimmekin lauseen: ”palvelusuunnitelmasta voidaan poiketa vain asiakkaan edun vuoksi”, muuttamista muotoon: ”palvelusuunnitelmasta voidaan poiketa vain asiakkaan tai tarvittaessa hänen omaisensa tai edustajansa toiveesta”.
Asiakkaan kuulemisen lisäksi hänellä tulee olla oikeus vaikuttaa palvelun toteuttamistapaan. YK:n yleissopimus 4 artikla edellyttää vammaisten henkilöiden kuulemista heidän asioistaan päätettäessä. On tärkeää, että vammaispalvelulaissa säädetään vammaisen asiakkaan ja hänen läheisensä kuulemisesta.
Toteuttamista koskeva ratkaisu ei myöskään saa jäädä asiakassuunnitelman varaan, vaan siitä on aina annettava muutoksenhakukelpoinen hallintapäätös. Päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä, eikä venyttää päätöksentekoa kolmen kuukauden maksimiaikaan.

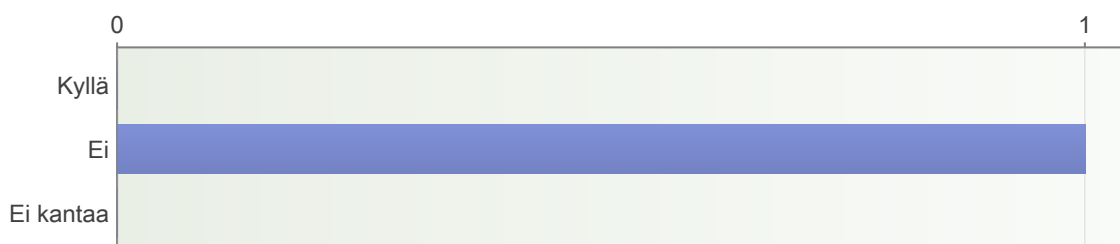
21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Valmennus ja tuki vammautumisen jälkeisessä tilanteessa on erityisen tärkeää. Uuden tilanteen ymmärtäminen ja siihen sopeutuminen on haastava asia. Vertaistuellinen kokemusvalmennus olisi tärkeä valmennuksen muoto, tällä pystytään tukemaan vammautuneen henkilön identiteetin vahvistumista. Valmennus ja tuki on muistettava pitää erillään henkilökohtaisesta avusta.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

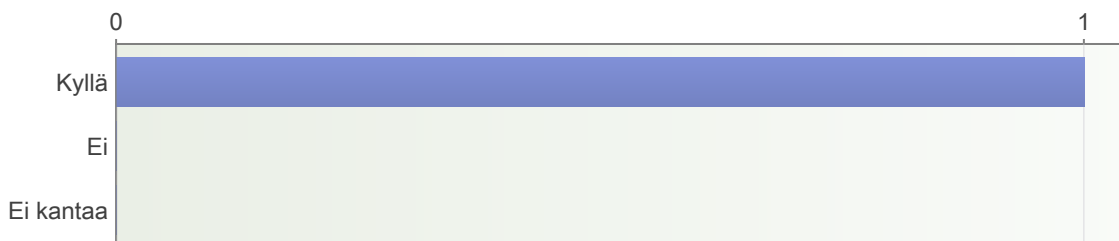
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaiseen apuun tulee olla oikeus henkilöillä joiden avun tarve on runsasta, jokapäiväistä ja ympärivuorokautista. Samoin henkilökohtaiseen apuun tulee olla oikeus niillä henkilöillä, joilla avun tarve on toistuvaa ja säännöllistä, mutta ei jokapäiväistä eikä kaikkina vuorokauden aikoina. Vaadimme voimavararajauksen poistamista: ”Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.” Myös henkilöillä, jotka eivät pysty määrittelemään avun sisältöä ja toteutustapaa, tulee olla oikeus henkilökohtaiseen apuun, ja he tarvitsevat siinä neuvontaa. Henkilökohtaista apua tulee myöntää sen mukaan mikä on avun tarve. Jos asiakas ei itse ole kykenevä määrittelemään avun tarvetta ja toteutustapaa, tulee ottaa huomioon asiakkaan omaisen tai edustajan selvittämä asiakkaan mielipide. Myös asiakkaan omatyöntekijän mielipide voi olla avuksi, mutta asiakkaan kanta tulee olla ensisijalla. Meidän tulee parantaa vammaisten yhdenvertaisuutta myöntämällä henkilökohtaista apua myös kehitysvammaisille. Nykyisessäkin laissa oleva lause: ”Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.” on merkinnyt sitä, että kehitysvammaiset on pitkälti suljettu pois henkilökohtaisen avun piiristä ja siitä johtuen he ovat hyvin riippuvaisia läheisistään tai siitä, että he asuvat asumispalveluyksiköissä. Lause ”Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta”, antaa mielestämme liikaa päätösvaltaa viranomaiselle/maakunnille. Vaadimme, että kaikilla niillä, joille myönnetään henkilökohtaista apua, on oikeus saada vähintään 30 tuntia kuukaudessa turvaamaan osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin ja sosiaalinen osallistuminen. Laista on siis poistettava maininta ”jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä...”. Vammaisen henkilö voi joutua tilanteeseen, jossa hän jää täysin toisten ihmisten armoille. Tällainen tilanne voi

tulla eteen, esim. henkilön jouduttua sairaalahoitoon. Sairaalahenkilöstön mitoitus ja työnkuva keskittyy vain hoidon perusteena olevan sairauden hoitoon, ei vammaan vuoksi tarvittavaan avustamiseen. Myönnetty henkilökohtainen apu tulee siis olla käytössä myös laitoshoidon aikana.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetyssä Valas-luonnoksessa on eräs erittäin huolestuttava seikka. Luonnoksen mukaisesti Sote-alue voisi päättää tarjotaanko henkilökohtaista apua työnantajamallin mukaan lainkaan. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin tulee aina olla henkilökohtaisen avun toteuttamistavan vaihtoehto, jos vammaisen henkilö haluaa toimia työnantajana. Työnantajamallin lisäksi maakunnassa tulee aina olla käytössä kaikki järjestämistavat henkilökohtaiselle avulle, jotta vammaisen henkilö saa henkilökohtaisen avun hänelle itselleen parhaiten sopivalla tavalla. Henkilökohtaisen avun järjestämisen lähtökohta on, että avun tarve määritellään hallintopäätöksessä ja palvelusuunnitelmassa. Henkilökohtaista apua käyttävän henkilön päätettäväksi jää, miten apu toteutetaan. Erittäin tärkeää on huomioida, että tilanteissa joissa henkilökohtainen apu on järjestetty työnantajuuden kautta, järjestävän tahon tulee antaa riittävä turva välttämättömän avun häiriötilanteisiin siten, ettei avun saanti katkea. Asiakassuunnitelmaan onkin kirjattava henkilökohtaisen avun järjestämisen toteuttamistavat työsuhteen sijaisjärjestelyissä sekä häiriötilanteissa. Henkilökohtainen apu on aina toteutettava siten, että se edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumista ja mahdollistaa hänen täysimääräisen osallistumisensa elämän eri aloilla. Lain perusteluissa olisi syytä mainita, että silloin kun henkilökohtaisen avun kokonaisuutta toteutetaan/täydennetään muilla sosiaalipalveluilla, näiden palvelujen tulee olla asiakkaalle maksuttomia.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa pitää mainita työnantajamallin ensisijaisuus, muutoin asiakas ei pääse vapaasti valitsemaan eri toimintamallien välillä, vaan on vaarana, että maakunta päättää asiakkaan puolesta. Asiakkaalle tulee antaa oikeus toimia työnantajana, mikäli hän siihen kykenee, ja sitä itse haluaa. Työnantajamallin käyttöönotto ei saa olla riippuvainen maakunnan mielipiteestä, vaan asiakkaan mielipide ja hänen etunsa tulisi olla ensisijalla toimintatavasta päätettäessä. Vammaisjärjestöt taistelivat pitkään saadakseen työnantajamallin lakisääteiseksi oikeudeksi ja siihen on oltu hyvin tyytyväisiä. Se sopii monille, mutta ei tietenkään kaikille. Työnantajavelvoitteiden täyttämiseen tarvitaan tukea, ja oikeus tähän tukeen tulisi kirjata lakiin. Henkilökohtaisen avun tulee olla asiakkaalle yksiselitteisesti maksutonta. Lakiin tulisikin kirjata, että maakunnalla tulee olla velvoite palkkahallinnon ja työnantajavelvoitteiden korvaamiseen siltä osin, kun kyseessä on välttämättömät ja kohtuulliset työnantajana toimimisesta aiheutuvat kulut. Maakunnan on työnantajamallissa korvattava työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty pykälämuoto "Asumisen tuki ja palvelut voidaan toteuttaa myös henkilön omaan asuntoon" antaa käsityksen, että se ei ole ensi sijainen vaihtoehto. Vammaisen henkilön on voitava asua tavallisessa asunnossa normaalilla asuinalueella, kuten kuka tahansa, ja saada sinne tarvitsemansa apu ja tuki. Ei voi olla niin, että vammaisella henkilöllä on oikeus vain sosiaalihuoltolain mukaiseen palveluasumiseen. Tästä seuraa usein myös palvelumaksuja, jotka aiheuttavat vakavia taloudellisia ongelmia vammaisille henkilöille. Asumisen tuen ja palveluiden kokonaisuudesta on tehtävä ns. kokoomapäätös, johon kirjataan kaikki asiakkaalle annettavat asumisen tuet ja palvelut. Tämän palvelukokonaisuuden tulee olla asiakkaalle maksutonta. Vammaispalveluita (mukaan lukien asumispalveluita) ei saa kilpailuttaa missään tapauksessa. Vammaiset ihmiset tulee jättää hankintalain ulkopuolelle. Suomi on ratifoinut YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen, ja tuota sopimusta tulee kunnioittaa ja Suomen lainsäädännön tulee olla sopusoinnussa vammaisten oikeuksien sopimuksen kanssa. Vammaisten oikeuksien sopimuksen mukaan vammaisella henkilöllä on oikeus valita missä ja kenen kanssa asuu. Jos asumispalveluita kilpailutetaan, ei vammaisen voi itse päättää missä ja kenen kanssa asuu. Kilpailuttamisessa on aina olemassa se vaara, että hinta vaikuttaa liikaa. Mielestämme

vammaispalvelulaissa tuleekin erikseen mainita siitä, että vammaispalveluita ja etenkin asumispalveluita ei saa kilpailuttaa, vaan tulee käyttää muita vaihtoehtoja. Niitä ovat mm. henkilökohtainen budjetointi, suorahankinta, asiakasseteli ja palveluseteli. Asumispalveluiden toteuttamisessa on aina kunnioitettava asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa tai edustajansa mielipidettä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että asumispalveluyksiköissä on hyvät elinolot. Asumispalveluyksikössä tai palvelutalossa asuvallakin tulee olla yhtäläinen oikeus parisuhteeseen ja perheeseen kuin muilla. Pariskunnalla tulee olla mahdollisuus asua yhdessä.

32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

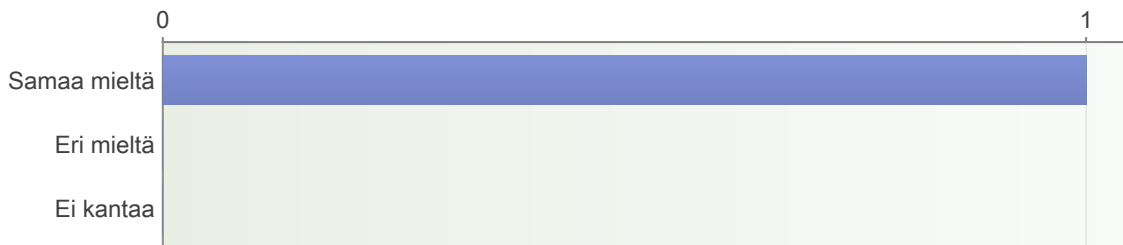
34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

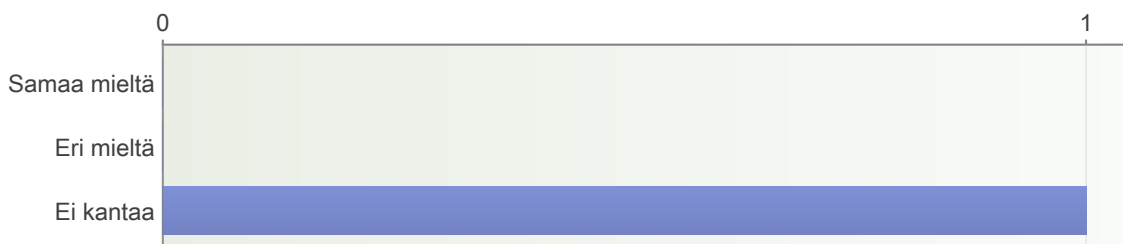
35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että lapsella tulee olla aina oikeus tavata vanhempiaan tai muita huoltajiaan, jollei se ole lapsen kehitykselle haitallista. Onkin tärkeää korostaa sitä lainsäädännössä. On muistettava myös se, että asui lapsi sitten kotona tai kodin ulkopuolella, on hänen saatava tarvitsemansa tuki ja apu. Lapsen huoltajilla tulee olla mahdollisuuden saada tietoa ja vaikuttaa lapsen hoitoon, ja lasta koskeviin päätöksiin. Tämä tiedonsaantioikeus tulee kirjata lakiin. Vammaisella lapsella ja nuorella on oikeus asua kotonaan, ja ensisijaisesti tuleekin tukea heidän asumistaan kotona. Kodin ulkopuolelle sijoittaminen tulee kysymykseen vain, jos asuminen ei onnistu kotona, vaikka sinne tarjotaan erilaisia tukimuotoja.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

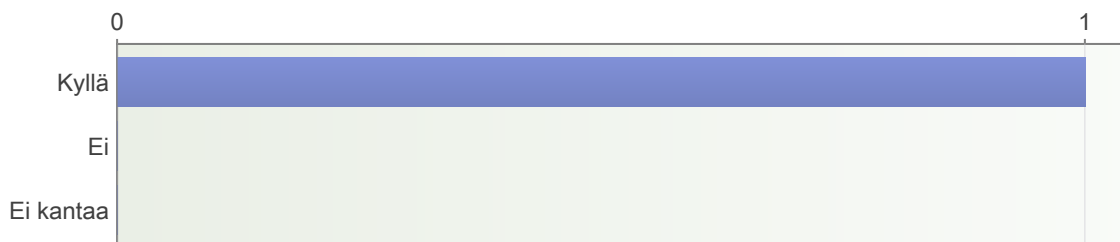
39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Mitä tarkoitetaan kohtuullisilla kustannuksilla? Mielestämme tärkeintä on, että asiakas saa hänelle parhaiten soveltuvat apuvälineet ja palvelut. Hinta ei missään nimessä saa olla ainoa asia mitä pohditaan kun maakunta päättää siitä millaisia apuvälineitä, palveluita, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavia välineitä ja muita teknisiä ratkaisuja ja asunnon muutostöitä asiakas saa. Pääasiana tulee olla se, että asiakas pärjää kotonaan ja kodin ulkopuolella mahdollisimman itsenäisesti ja saa itselleen parhaiten soveltuvan avun. Mielestämme maakunnan tulee ensisijaisesti vastata asunnonmuutostöiden toteuttamisesta. Asiakkaalle ei saa muodostua kuluja. Jos asiakas poikkeuksellisesti toteuttaa itse muutostyöt, on maakunnan korvattava ne viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä kun asiakas on hakenut korvausta kustannusten syntymisestä. Vaadimme, että 14 §:ään lisätään se, että asunnon muutostöiden suunnittelussa sekä toteutuksessa on kuultava asiakasta ja tarvittaessa hänen omaisiaan tai hänen edustajiaan ja häntä hoitavia tahoja. Lause ”Itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti” siis korvattava lauseella ”itsenäisen suorittamisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti, ja suunnittelussa sekä toteutuksessa on kuultava asiakasta ja tarvittaessa hänen omaisiaan tai hänen edustajiaan, ja häntä hoitavia tahoja.”

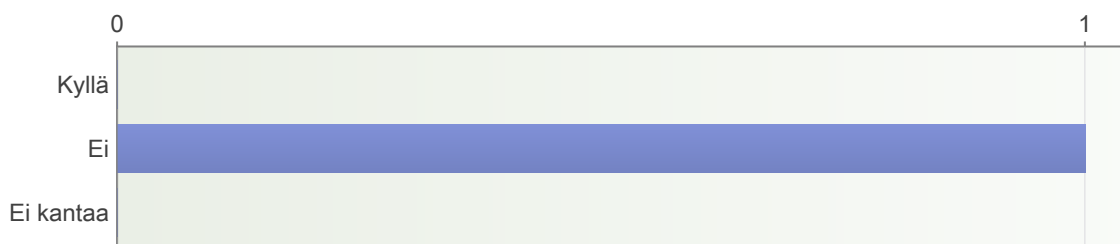
40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tällä hetkellä ongelmana on se, että lyhytaikaista huolenpitoa tarjoavista paikoista on huutava pula. Lyhytaikaisen huolenpidon paikkojen puute on johtanut siihen, että vammaisten omaishoitajat eivät ole voineet pitää heille lakisääteisesti kuuluvia lomapäiviään, kun omaisen hoito ei ole järjestyksessä vapaapäivien aikana. Omaishoitajat säästävät yhteiskunnalta ison rahan, koska on paljon edullisempaa, että asiakkaan hoidosta vastaa hänen omaisensa, kuin että asiakas asuisi esimerkiksi palvelutalossa. Onkin tärkeää pitää huolta omaisten jaksamisesta. Lainsäädännössä tulisikin taata se, että omaishoitaja saa pitää kaikki hänelle kuuluvat lomapäivänsä. Lyhytaikaista huolenpitoa tarjoavia paikkoja pitäisi olla samassa suhteessa kuin on asiakkaita. On huomioitava se, että omaishoitajan vapaapäivien aikana asiakkaasta voi vastata kotipalvelu, perhehoito tai vaihtoehtona voi olla sekin, että omaisen vapaapäivien aikana asiakkaalla on oikeus käyttää enemmän henkilökohtaisen avun tunteja. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto vaatii lisäämään lakiin seuraavat lauseet: ”Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien mahdollistamiseksi on aina yksilöllisesti arvioitava parhaiten tilanteeseen sopivat tukitoimet. Näitä tukitoimia ovat mm. perhehoito, henkilökohtaisen avustajan tuntien lisääminen, lyhytaikainen huolenpito, tai kotipalvelu/hoito/kotisairaala. Voidaan myös käyttää eri tukimuotojen yhdistelmiä.”

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Päiväaikaista toimintaa tulee järjestää kaikille sitä tarvitseville vammaisille henkilöille. Ei ole yhdenvertaisuusperiaatteen mukaista sulkea vanhuuseläkkeellä olevat pois päiväaikaisen toiminnan piiristä. Kuljetuspalvelun tarve ei voi olla kriteeri päiväaikaiseen toimintaan pääsemiseen, yksityiskohtaisen perustelun viittaus kuljetuspalveluun, antaa tällaisen tulkinnan.
Lain perusteluissa oleva esimerkki rajaa palvelua liikaa. Erityistarpeet voivat liittyä erilaisista vammoista oireista johtuviin toimintarajoitteisiin siten, että henkilö ei voi osallistua laissa mainittuun muuhun toimintaan. Päiväaikaista toimintaa tulisi aina järjestää muualla kuin henkilön kotona tai yhteistiloissa. Tämä mahdollistaa sosiaalisten suhteiden syntymisen muihinkin kuin samassa talossa asuviin ja arkiympyröiden laajentumisen kotitalon ulkopuolelle. Päiväaikainen toiminta turvaa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden mahdollisuudet niille ihmisille, jotka eivät opiskele, ole mukana työelämässä ja joilla ei ole pääsyä pykälässä mainittuihin shl:n mukaisiin toimintoihin.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Vaadimme poistettavaksi kappale: ” Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Julkisen joukkoliikenteen käyttöä on tarvittaessa tuettava ja täydennettävä sosiaalihuoltolain 23 §:n 3 momentin mukaisilla liikkumisen tuen toteuttamistavoilla. Elleivät sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen toteuttamistavat ole vammaisen henkilön liikkumisen turvaamiseksi riittäviä ja sopivia, sovelletaan tätä lakia.” Suomen joukkoliikenne on valtaosaltaan esteellistä. Matkat joukkoliikenteen pysäkeille ovat valtaosalle Suomen vammaisista kohtuuttoman pitkiä, liikennevälineeseen päästäkseen tarvitsee mukaan avustajan, ja pysäkillä voi joutua odottamaan kohtuuttoman pitkän ajan päästäkseen matkaan. Liikennevälineeseen ei välttämättä mahdu apuvälineellä, koska apuvälineitä käyttäville tarkoitetut paikat ovat jo käytössä. Mm. busseissa ja kaukojunissa on olemassa vain kaksi (2) paikkaa pyörätuoleille. Joukkoliikenne ei voi koskaan korvata kuljetuspalveluita.

Tarvitaan myös selkeyttä periaatteisiin millä perusteella lain valinta tehdään asiakkaalle sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain välillä.

Lakimuutoksessa tulee säilyttää vakio/tuttu/omataksi-oikeus eli oikeus tilata kyyti suoraan taksiryttäjältä itseltään. Siitä ei saa luopua. Vuonna 2018 vapautuu taksiliikenne, ja siksi maakuntien täytyy erikseen varmistaa, että kuljetuspalvelumatkoja ajavat taksit osaavat asianmukaisesti ottaa huomioon vammaiset asiakkaat. Maakunnilla tulee olla lupamenettely, eli takseilla pitäisi olla maakunnan myöntämä lupa ajaa kuljetuspalvelumatkoja.

Vammaisten kuljetuspalveluissa tulee aina soveltaa vammaispalvelulakia, ei sosiaalihuoltolakia. Kaikilla vammaisilla tulee olla yhtäläinen oikeus matkustaa. Maakunnan ja kuntien tulee varmistaa, että kuljetuspalvelumatkoja ja Kela-matkoja ajavia autoja on kaikkina vuorokaudenaikoina ajossa. Ei voi olla niin, että vammaisen pitää tilata ambulanssi päästäkseen käymään lääkärissä yöllä. Taksiliikenteen vapauttaminen johtaa siihen, ettei takseilla ole enää päivystysvuoroja. Pitää muistaa sekin, että inva-autoja tarvitaan tavallisten autojen lisäksi, ja kaikkina vuorokaudenaikoina.

Liikkumisen tuen ja palvelujen avulla toteutettavista matkoista ei saa muodostua niin hankalia ja pelottavia, että vammaisen henkilö ei niitä tosiasiallisesti uskalla käyttää. Matka- ja odotusajat eivät saa pidentyä kohtuuttomasti, eikä toteuttamistapa saa aiheuttaa kuljetuspalvelun käyttäjälle muuta haittaa.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisin 18 yhdensuuntaista matkaa on vakiomäärä vapaa-ajan matkoissa, ja se ei ole riittävä määrä aktiiviselle vammaiselle. Haluammekin muistuttaa siitä, että maakunnat eivät saa käyttää 18 matkaa maksimina, vaan sen tulee olla minimi, joka voidaan asiakkaalle myöntää. Nykyisin ongelmana on ollut, että kunnat ovat käyttäneet 18 matkaa maksimina, eli eivät ole käytännössä myöntäneet enempää vapaa-ajan matkoja kuin aivan poikkeustapauksissa. Julkinen liikenne ei kykene vastaamaan vammaisten henkilöiden liikkumisen tarpeisiin.
Tarvittaessa pitää olla oikeus siirtää matkoja käytettäväksi toisen maakunnan alueella. Esimerkiksi kesäloman ajaksi pitää voida siirtää matkustusoikeus käytettäväksi siinä maakunnassa missä matkakohde, esimerkiksi kesämökki sijaitsee.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Huolta herätti se, että maakunta ”voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka aiheutuvat ...” Tarkoittaako tämä sitä, että maakunnan ei aina tarvitse korvata vammaiselle henkilölle vammasta aiheutuvia kuluja? Mielestämme ilmaisu ”voi korvata” tulee muuttua muotoon ”tulee korvata”. Nyt tässä lakiehdotuksessa taloudellinen tuki on liian tiukkarajaisesti määritelty ja määrärahoista riippuvaista.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntia, maakuntien liikelaitoksia, ja kuntia on veloitettava noudattamaan hallinto-oikeuden päätöksiä. Hallinto-oikeuden tulee kiinnittää päätöksissään huomiota vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuteen vammattomien henkilöiden kanssa. YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta tulee kunnioittaa päätöksenteossa kaikilla tasoilla.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisen henkilön esitetyn lain mukaisiin palvelutarpeisiin vastaavien palveluiden muodostaman kokonaisuuden on oltava maksuton riippumatta siitä mikä lain perusteella yksittäinen palvelu järjestetään. Palveluista tulee tehdä ns. kokoomapäätös, jossa määritellään millä yksittäisellä palvelulla mihinkin palvelun tarpeeseen vastataan ja todetaan palvelujen maksuttomuus. Palvelutarpeen uudelleen arviointiin ei tule ryhtyä, jos se on asiakkaan edun vastaista. Yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi nostaa esiin luottamuksensuojaperiaate. Luottamuksensuojaperiaate oikeuttaa vammaisen henkilön luottamaan viranomaisten päätösten ja vakiintuneiden käytäntöjen pysyvyyteen.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Odotamme lakiuudistukselta sitä, että vammaisten ei tarvitse jatkuvasti taistella saadakseen heille välttämättömän avun. Päätökset tulee tehdä toistaiseksi voimassa oleviksi eikä vammaispalveluita saa kilpailuttaa. Silloin kun henkilö täyttää palvelun myöntämisedellytykset, ei enää pidä alkaa miettiä myönnetäänkö sosiaalihuoltolain vai erityislain mukaisia palveluita. Tällainen menettely vesittää koko erityislain.